

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XVII. Breui.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

fit, num ab Episcopo jurantis relaxari possit. *gloss. hic. verb. inuiti. Imol. c. Si verò. n. 4. hoc. tit. Sylvester. verb. juramentum. 4. 9. 7. negant, argumento. l. Metum. 6. ff. Quod metus causâ, quibus Sanck. l. 4. de marrim. disp. 10. n. 9. assentitur, si de relaxatione juramenti in externo foro sermo sit, secus, si de relaxatione pro foro conscientie, sed arbitror rectius docere. Joan. Andr. hic. n. 6. Abbatem. n. 3. Alex. n. 7. Quod Judex ex officio relaxare potest juramentum promissorium, tamen si leui metu iniuste extortum sit, quia si talis metus causam jurandi dedit, adest tota ratio, cur juramentum remitti, aut relaxari debeat, videlicet turpitudò metum incutientis, ne ex iniquitate sua commodum ferat, sicuti docet *gloss. in c. Quod dilectus. verb. metum. de iis, que vi. ex l. Non est. 23. §. ult. ff. Quod metus causa. & dixi. l. 3. tract. 4. c. 6. n. 4. ad l. Metum. Respondeo, licet metum leuem passo, qui causam promittendi dedit, non succuratur per editum Pratoris seu per actionem, quod metus causa, succurri tamen Judicis implorato officio propter æquitatem, & in odium metum incutientis.**

CAPITVLVM XVI.

Veniens.

PARAPHRASIS.

A Verbis contenderat, cum M. pluribus vicissim illatis conuitiis, & cum exinde grauis inimicitia orta esset, quidam se pacis constituendæ causâ interponentes suggererunt A. vt pro satisfactione Venetorum Ciuium quorundam mandato se obediturum juraret, quod ipse fecit ex confidentia, seu bona fiducia, ratus non se aliquid commisisse, ob quod graue quidpiam imponendum sibi esset, sed Ciues illi præceperunt, A. vt Ducis Veneti curiam nunquam intraret, nisi cum omnes per generale editum ad curiam vocarentur. Verùm A. qui Ducis consiliarius erat, & multarum

Ecclesiarum aduocatus, quibus ipse in iudicio patrocinium præstare obligabatur, tale juramentum nunquam edidisset, si eiusmodi mandatum suæ obligationi contrarium suspicatus esset.

Hac re cognita Innoc. III. mandat Patriarchæ Grandensi, si posterius istud juramentum priori licite edito cognouerit esse contrarium, vt Apostolica auctoritate declaret, non seruandum esse.

SUMMARIVM.

1. In generali & jurata promissione non veniunt ea, quæ aliquis, si in mentem venissent, verisimiliter promississet.
2. Juramentum de parendo mandatis alterius, quomodo intelligendum.

NOT. I. In generali, & jurata promissione non veniunt ea, quæ aliquis, si in mentem venissent, verisimiliter non promississet, sed excepisset, propterea quod nimis graua sint, aut honestè impleri non possint, ita *gloss. hic. verb. præsciussisset. Alex. n. 6. S. Th. 2. 2. q. 89. a. 2. ad 3. & docui l. 4. tract. 3. c. 9. n. 3.*

NOT. II. Juramentum de parendo mandatis alterius intelligi debet, si mandet quæ iusta sunt; & quæ sine peccato & alterius præiudicio impleri possunt, vt docetur etiam in *c. Quinta Vallis. 23. hoc. tit. & docet S. Th. loc. c.*

Exinde inferri debet, si alicui obligatus sis ad dandum, vel faciendum quidpiam, v. g. puellæ ad nuptias per sponsalia etiam nõ jurata, quod juramentum subsequens, priori obligationi contrarium (videlicet si postea cum alia puella juratus contrahas sponsalia) ipso iure irritum sit, quandoquidem juramentum non est vinculum iniquitatis, idque docui. *l. 3. tr. 10. p. 1. c. 1. n. 5. Videri potest Abbas. hic. n. 9.*

CAPITVLVM XVII.

Breui.

PARAPHRASIS.

Aliquis se juramento obligauit, quod iura cuius-

quiusdam Ecclesie pro viribus suis defendere vellet, postea vero incidente aliqua necessitate sub debito juramento requisitus et defenderet, ipse appellavit. Quæsitum est, num periurij reus sit.

Respondet Innoc. III. Quod appellatio in hoc casu non excuset, ideòque hominem illum periurium incurrisse, nisi difficultas extiterit, ob quam Ecclesie jura defendere non posset.

S V M M A R I V M.

1. Qui iuravit, quòd Ecclesiam vel personam defendere vellet, & post occurrente occasione & necessitate requisitus recusat, periurus est, neque eum à periurio excusat appellatio.
2. Limitatur primò, nisi ostendas difficultatem, & quandam moralem necessitatem, cur defendere non potuerit.
3. Limitatur secundò, si Ecclesia cui iuratum est, vicissim præstet, qua debet iuranti Advocato, v.g. Salarium.
4. Limitatur tertio, si Ecclesia iniustam causam foveat, vel speculativè tantum dubiam.
5. Limitatur quarto, si Advocatum paratum sit per alium æquè idoneum patrocinari.
6. Ex forma juramenti, aliisque circumstantiis colligetur nonnunquam, quòd Advocatus patrocinari non teneatur, nisi requisitus.

Not. vnic. Qui iuravit quòd Ecclesiam vel personam defendere vellet, & postea incurrente occasione & necessitate non defendit, à periurio non excusatur ob id, quòd super hoc requisitus ad superiorem appellat.

Limitandum est 1. Nisi ostendat difficultatem & quandam moralem necessitatem, cur defendere non potuerit, nam omni promissorio juramento hæc tacita conditio inest: Si potuero, moraliter id æstimando, sicuti docui lib. 4. tr. 3. c. 9. n. 9.

Simili ratione, qui iuravit sententiam seu laudum arbitri se servaturum, & postea absque causa rationabili resistit, petens illud reduci à Iudice ad arbitrium boni viri, censetur periurus.

Excusari tamen potest, si probet, error se seductum. Vt Abb. hic notat n. 3. arg. 2. Sacros. 48. de sententia Excommunicationis.

Limitandum 2. Si Ecclesia cui se quis obligavit, non sit parata vicissim præstare ea, quæ debet v.g. debitum salarium, non obligatur illi Advocatus; quemadmodum nec Vasallus incidit in periurium, si Dominum suum defendere intermittat, qui prius ab ipso desertus fuit. qua de re Alex. hic n. 23.

Verum si promissio illa patrocinandi Ecclesie facta, & jurata sit nõ sub propriè dicta conditione, sed sub modo, vt Monasterium salarium præstet, & Prelati negligentia intermittatur, nihilominus jurans obligatur ad patrocinandum, quia promissio, sicuti & donatio nõ revocatur, si modus adiectus à Prelato non servetur, sed agi debet ad modi observationem, prout dixi l. 3. tr. 4. c. 4. assert. 7. S. Caterum, & tradit Abbas n. 7.

Limitandum 3. Si Ecclesia causam iniustam foveat, Advocatus ei juramento obligatus non tenetur eam defendere.

Sed quid si causa dubia sit? De hoc variè loquuntur DD. Existimo dicendum, si speculativè tantum dubia sit, quòd Advocatus obligetur, cum in tali casu patrocinium præstare possit, iuxta ea, quæ docui lib. 1. tr. 1. Vbi de Advocato, in causa dubia, accedente juramento, etiam debet, dummodò speret, apud Iudicem pro Ecclesia causam obtineri posse, alioquin frustra laboraret, bonamque opinionem suam temerè in discrimen daret. Sin autem practicè dubitet, videlicet, an sine peccato præstare possit, illudq; dubium deponere nequeat, relinquendus est suæ conscientie, sicuti hic docet Ioan. Andr. & Alexand. in sine c. & tumitur ex l. Rem. 14. C. De iudiciis; cum enim Advocatus in iure peritus sit, vt ponimus, nõ facilè accidet, eum ita esse subiectum imperio Abbatis, aut Rectoris Ecclesie, vt ipsius sententie in dubio contra propriam se conformare teneatur.

Limitandum 4. Si Advocatus paratus sit per alium æquè idoneum patrocinari, sicuti hic Ioan. Andr. notat n. 9. arg. cit. l. Rem non notiam.

Denique aliquando ex forma juramenti, vel

vel ex circumstantiis facti apparebit, quòd jurans non obligetur sub debito juramenti ad subveniendum, nisi requisitus fuerit.

CAPITVLVM XVIII.

Quanto.

PARAPHRASIS.

Rex Arragonia à Consiliariis suis, imò magis deceptoribus inductus fuit, vt juraret populi consensu non requisito, se monetam, quæ ante morte patris sui in pondere legitimo vsitata erat, ad certum tempus ita cõseruaturum esse, postea verò cum videret, grande inde populi scandalum oriri, petiit ab Innoc. III. absolui à juramento suo, quod temerè ediderat, sed Innoc. respondit in hoc casu necessariam non esse absolutionem, sed potiùs interpretationem adhibendam. Vel enim Rex tempore editi juramenti monetam falsam esse credebat, vel legitimam; si primum, juramentum illicitum est, & nullatenus obseruandum; cum juramentum institutum non fuerit, vt esset vinculum iniquitatis; sin posterius, juramentum licitum est, & omnimodè seruumdum. Quare Pontifex suadet, ac mandat Regi, vt reprobata, aut abolita eã monetã, quæ iustum pondus non habeat, aliam legitimam nomine patris sui cudi cudi, vt hac ratione juramentum suum obseruet, & populi damnum evitet. Verum in priori casu, si videlicet sciuit Rex monetam legitimam non esse, & idè conscientia eum mordet, peccatum suum confiteri & competentem satisfactionem sibi iniunctam implere debet.

SUMMARIVM.

1. Consiliarij non sunt, sed deceptores, qui ad augendum ararium Principis illicita media suggerunt.
2. Juramentum de re illicita non est obseruandum, neque indiget absolutione.
3. Princeps sine populi consensu non potest moneta mutationem introducere.
4. Excipitur casus necessitatis, si in eo dissentiret populus à Principe, qui sit absoluta potestatis.

5. Juramentum quod seruari nequit in ea materia circa quam editum est, seruari debet in æquivalente.

6. Substitutum imitatur naturam & conditiones eius, cui substituitur.

Nota I. Non Consiliarij sed deceptores censendi sunt, qui ad pecuniam fisci augendam, quæ iusta non sunt Principi suggerunt, ita Canonistæ hîc præfertim *Imol. num. 2.*

Nota II. Juramentum de re illicita obseruari non debet, neque opus est absolutione, cum obligationem nullam pariat.

Nota III. Princeps sine populi aut saltem maioris partis consensu, non potest mutationem monetæ introducere, sicuti docui. *l. 3. tr. 3. p. 1. c. 5. q. 3.*

Ratio est, quia mutatio monetæ in graue communitatis detrimentum cedit; non potest autem Princeps arbitrato suo disponere de bonis subditorum, sicuti hîc tradit *Ioan. Andr. n. 2. Abbas. n. 1.* Vbi aiunt, quòd Princeps non possit componere circa damna, subditis ab hoste illiata, belli tempore, uon requisito ipsorum consensu.

Limitat tamen id *Imol. hîc n. 2.* nisi id necessarium esse videatur ad pacem & securitatem Reipublicæ statuendam, nam si diuersitas opinionum sit inter Principem & subditos, decet potiùs, vt subditi tanquã membra Capitis sui dictum sequantur, dumòdò talis Rex sit, seu Princeps, qui absolutam in Remp. potestatem habeat, sed neque ex pacto aut capitulatione aliqua jurata à populi aut procerum consensu necessariò dependere debeat.

Nota IV. Si juramentum in ea materia seruari nõ possit, erga quam editum est, seruari debet in alia æquivalente, ita colligitur ex hoc cap. Jurauerat enim Rex se seruatuum monetas cufas à patre suo: cum autem eas ipsas, quia diminuti ponderis erant, seruare non posset, mandauit ipsi Pontifex, vt alias iusti ponderis nomine patris sui cudi curaret, si ponamus Regem, cum juraret, nesciuisse monetas esse ponderis vitiati.

Simile est, si Titius cognatæ suæ iuret, se in dotem daturum vnionem hunc, quæ mille aureis